

Obsah

Úvod	1
Reflektivní praxe v přípravě učitelů – snaha o přemostění propasti mezi praxí a teorií	1
Nepoměr mezi tvorbou a reflexí výuky a jeho překonávání	4
Pojetí předmětů ZRHV a RHV	6
Struktura textu – rozvržení kapitol	8
Reflektivní praxe v učitelském vzdělávání	9
1. Reflexe a hodnocení kvality výuky: pojetí předmětu	12
1.1 Cíle a obsah předmětů Základy reflexe a hodnocení kvality výuky a Reflexe a hodnocení kvality výuky	13
1.2 Předměty ZRHV a RHV ve vztahu k oborovým didaktikám a k reflektované pedagogické praxi	16
2. Učitelská odbornost a profesní společenství aneb učitel nemá být laikem	19
2.1 Vzdělávací obsah, jeho znalost a jeho tři podoby	19
2.2 Znalost obsahu, obory a didaktická znalost obsahu	25
2.2.1 Didaktická znalost obsahu a didaktický metajazyk v učitelské profesi	30
2.2.2 Didaktická znalost obsahu pro učitele tvůrce a učitele výzkumníka	32
2.3 Učební úlohy, učební prostředí, výukové situace – pracovní pole učitelské profese	34
2.4 Učitel nemá být laikem	39
2.4.1 Autorita osobní a profesní	40
2.4.2 Profesionál vs. laik – profesní jednání a soudy <i>lege artis</i>	42
2.5 „Společenství myslí“ v učitelské profesi a ve vzdělávací praxi	44
2.5.1 Je učitelství „nemožné povolání“ a jen „semi-profese“?	47
3. Výuka – pracovní pole pro učitelskou reflexi a zlepšování	50
3.1 Výukové situace, učební prostředí a tvorba pedagogického díla	50
3.2 Situace výuky a rozvoj žákovské instrumentální zkušenosti	54
3.2.1 Instrumentální zkušenost se rozvíjí v oborech	54
3.2.2 Instrumentalizace zkušenosti – cesta ke znalosti obsahu	57
3.3 Myšlenkový obraz výuky: od pozorování k didaktické analýze výuky	62
3.3.1 Profesní vidění, intuice a znalosti v jednání učitele	62
3.3.2 Od primární k sekundární intuici	66
3.3.3 Od spontánního pojetí výuky k profesní kompetenci učitele	68
3.3.4 Reflektivní kompetence učitele a myšlenkový obraz výuky	74
3.3.5 Od pozorování výuky k didaktické analýze jejího myšlenkového obrazu ...	77

3.4 Pozorovací záznamy výuky: kriteriální a dokumentační	80
3.4.1 Od záznamu výuky k profesnímu dialogu o její kvalitě	86
4. Kvalita výuky a problém didaktických formalismů	90
4.1 Kvalita výuky a její míra – lepší a horší výuka	90
4.1.1 Kvalita jako vlastnost a kvalita jako hodnota	91
4.1.2 Didaktická analýza výuky na podkladě její struktury	92
4.1.3 Model hloubkové struktury výuky – opora pro didaktickou analýzu výuky ..	96
4.2 Didaktické formalismy: indikátory snížené kvality výuky	111
4.2.1 Didaktický formalismus: nesoulad mezi klíčovými determinantami výuky ...	112
5. Metodika 3A na pomoc při reflexi výuky a hodnocení její kvality	120
5.1 Metodika 3A jako výzkumně orientovaná reflexe výuky	121
5.2 Cíle a struktura metodiky 3A	124
5.3 Obsahové zaměření metodiky 3A	125
5.4 Hodnocení kvality výukových situací metodikou 3A	128
5.4.1 Alterace: jak získat znalosti pro změnu a zlepšování výuky?	128
5.4.2 Kvalita výukových situací	132
5.4.3 Hodnocení kvality výukových situací	136
6. Obsah, koncept, prekoncept a konceptová analýza výuky	139
6.1 Obsah (vzdělávání) – co se žáci učí a učitel vyučuje	140
6.1.1 „Vynořit“ obsah ze světa – od celku k částem	140
6.2 Prekoncept a koncept: základní didaktické jednotky obsahu (ve světě, v mysli, v oboru)	143
6.2.1 Jak cosi tvrdit: A je B, nebo A je C?	143
6.2.2 Prekoncept a koncept a představa	144
6.2.3 Činnost s obsahem a její důsledky pro konceptuální změnu	150
6.2.4 Hloubková struktura konceptu	154
6.2.5 Konceptová analýza výuky vypovídá o kvalitě výuky	158
7. Obsah a obsahová transformace v didaktické reflexi	162
7.1 Transformace obsahu	164
7.2 Izomorfismus A je B: základ obsahové transformace a učení při transmisi kultury	166
7.2.1 Izomorfismus jako podmínka kulturní transmise i podmínka vyučování a učení ..	168
7.3 Kurikulum: obsah pro vzdělávání	171
7.4 Instrumentalizace zkušenosti učební úlohou: cesta k oboru i k obecným kompetencím	173
7.5 Didaktická transformace obsahu	178
Slovníček pojmů	182
Doporučená literatura ke studiu	192
Přílohy	201